

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (True Experimental Research) เพื่อศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาต่อพฤติกรรมป้องกันโรคอุจจาระร่วงในผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี โรงพยาบาลสมเด็จพระญาณสังวร อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ช่วงเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม ปี 2552 โปรแกรมสุขศึกษา ประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การสาธิตและการฝึกปฏิบัติ การกระตุ้นเตือนตนเอง และการให้แรงสนับสนุนทางสังคม ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for the Social Science for Window (SPSS) และได้นำเสนอผลการศึกษาเป็น 7 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

ส่วนที่ 3 ความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง

3.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

3.2 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ส่วนที่ 4 การรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพ

4.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพ ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

4.2 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพ ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วง

5.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

5.2 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

5.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

5.4 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

5.5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมผสมก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

5.6 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมผสม ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

5.7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

5.8 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ส่วนที่ 6 การกระตุ้นเตือนตนเองของผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

ส่วนที่ 7 การติดตามเยี่ยมบ้าน โดยอาสาสมัครสาธารณสุข

7.1 ผลการบันทึกพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วง

7.2 สรุปผลการเยี่ยมบ้าน

7.2.1 พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงที่ไม่ถูกต้องของผู้ดูแลเด็ก

7.2.2 การให้คำแนะนำพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงแก่ผู้ดูแลเด็ก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

จากการศึกษาข้อมูลของผู้ดูแลเด็ก พบว่าผู้ดูแลเด็กทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} > 0.05$) ผู้ดูแลเด็กมีความเกี่ยวข้องกับเด็กในกลุ่มทดลองโดยเป็นมารดาและบิดา ร้อยละ 60.00 รองลงมาเป็นญาติ ร้อยละ 40.00 และในกลุ่มควบคุมเป็นมารดาและบิดา ร้อยละ 77.10 รองลงมาเป็นญาติ ร้อยละ 22.90 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณากลุ่มอายุ พบว่าในกลุ่มทดลองผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 38 ปีขึ้นไป ร้อยละ 40.00 รองลงมา มีอายุระหว่าง 18 - 27 ปี ร้อยละ 34.30 และอายุระหว่าง 28 - 37 ปี ร้อยละ 25.70 ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 35.83(12.24) ปี ส่วนกลุ่มควบคุมผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 28 - 37 ปี ร้อยละ 54.30 รองลงมา เป็นอายุระหว่าง 18 - 27 ปี ร้อยละ 22.90 และอายุ 38 ปีขึ้นไป ร้อยละ 22.90 ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 33.14(9.70) ปี

สำหรับเพศ พบว่าในกลุ่มทดลองผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 85.70 รองลงมา เป็นเพศชาย ร้อยละ 14.30 ตามลำดับ และในกลุ่มควบคุมเป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.30 และ 5.70 ตามลำดับ

การศึกษา พบว่าในกลุ่มทดลองผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.10 มีการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 28.60 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 14.30 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มควบคุมพบว่าผู้ดูแลเด็กมีการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 48.60 ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 34.30 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 17.10 ตามลำดับ

อาชีพ พบว่าทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยในกลุ่มทดลองมีอาชีพรับจ้างและค้าขาย ร้อยละ 48.60 เกษตรกรรมและอื่นๆ ร้อยละ 37.10 และแม่บ้าน ร้อยละ 14.30 ตามลำดับ และกลุ่มควบคุมมีอาชีพรับจ้างและค้าขาย ร้อยละ 48.60 เกษตรกรรมและอื่นๆ ร้อยละ 31.40 และแม่บ้าน ร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

สำหรับจำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัวของเด็ก พบว่าในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 80.00 และจำนวน 1 - 3 คน ร้อยละ 20.00 ตามลำดับ กลุ่มควบคุมมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 68.60 และจำนวน 1-3 คน ร้อยละ 31.40 ตามลำดับ ซึ่งจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ในครอบครัวเด็ก พบว่า ในกลุ่มทดลองมีจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ในครอบครัว 1 คน ร้อยละ 88.60 และจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ในครอบครัวตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร้อยละ 11.40 ตามลำดับ และในกลุ่มควบคุมพบว่ามีจำนวนเด็กอายุ

ต่ำกว่า 5 ปีในครอบครัว 1 คน ร้อยละ 91.40 และจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีในครอบครัวตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร้อยละ 8.60 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

	กลุ่มทดลอง (n=35) จำนวน (ร้อยละ)	กลุ่มควบคุม (n=35) จำนวน (ร้อยละ)	χ^2	p-value
ความเกี่ยวข้องกับเด็ก			2.39	0.122
มารดาและบิดา	21 (60.00)	27 (77.10)		
ญาติ	14 (40.00)	8 (22.90)		
อายุ (ปี)			6.00	0.050
18 - 27	12 (34.30)	8 (22.90)		
28 - 37	9 (25.70)	19 (54.30)		
38 ปีขึ้นไป	14 (40.00)	8 (22.90)		
Mean (S.D.)	35.83 (12.24)	33.14 (9.70)		
เพศ			1.43	0.232
ชาย	5 (14.30)	2 (5.70)		
หญิง	30 (85.70)	33 (94.30)		
การศึกษา			0.52	0.773
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	20 (57.10)	17 (48.60)		
มัธยมศึกษาตอนต้น	5 (14.30)	6 (17.10)		
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	10 (28.60)	12 (34.30)		
อาชีพ			0.50	0.779
แม่บ้าน	5 (14.30)	7 (20.00)		
รับจ้างและค้าขาย	17 (48.60)	17 (48.60)		
เกษตรกรและอื่นๆ	13 (37.10)	11 (31.40)		
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)			1.20	0.274
1-3	7 (20.00)	11 (31.40)		
4 คนขึ้นไป	28 (80.00)	24 (68.60)		

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี (ต่อ)

	กลุ่มทดลอง (n=35) จำนวน (ร้อยละ)	กลุ่มควบคุม (n=35) จำนวน (ร้อยละ)	χ^2	p-value
จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี (คน)			0.16	0.690
1	31 (88.60)	32 (91.40)		
2 คนขึ้นไป	4 (11.40)	3 (8.60)		

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

จากการศึกษาข้อมูลของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี พบว่าเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่อยู่ในความดูแลของผู้ดูแลเด็กทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value > 0.05) ดังนี้

อายุในกลุ่มทดลอง พบว่าส่วนใหญ่มีอายุ 4 ปี ร้อยละ 25.70 รองลงมาเป็นอายุ 1 ปี อายุ 2 ปี และอายุ 3 ปี ร้อยละ 20.00 เท่ากัน และอายุน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 14.30 ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 2.22 (1.41) ปี ส่วนกลุ่มควบคุมเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีส่วนใหญ่มีอายุ 2 ปี ร้อยละ 25.70 รองลงมาเป็นอายุ 1 ปี ร้อยละ 22.90 อายุ 4 ปี ร้อยละ 20.00 อายุน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 17.10 และอายุ 3 ปี ร้อยละ 14.30 ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 1.97 (1.38) ปี

สำหรับประเภทนมที่เด็กรับประทาน พบว่า ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะเหมือนกัน โดยเด็กจะรับประทานนมประเภทนมผสมหรือนมกล่องและนมชนิดอื่นๆ ร้อยละ 80.00 รองลงมาเป็นนมแม่และนมผสม ร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

การให้อาหารเสริมกับเด็ก พบว่าในกลุ่มทดลองเด็กได้รับประทานอาหารเสริม ร้อยละ 80.00 ส่วนกลุ่มควบคุมเด็กได้รับประทานอาหารเสริม ร้อยละ 100.00 ซึ่งในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่จะเริ่มให้อาหารเสริมแก่เด็กเมื่ออายุ 6 เดือนขึ้นไป ร้อยละ 74.30 รองลงมาให้เมื่ออายุระหว่าง 0 - 5 เดือน ร้อยละ 25.70 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มควบคุมจะเริ่มให้อาหารเสริมแก่เด็กเมื่ออายุ 6 เดือนขึ้นไป ร้อยละ 65.70 รองลงมาให้เมื่ออายุระหว่าง 0 - 5 เดือน ร้อยละ 34.30 ตามลำดับ

สำหรับโรคประจำตัวของเด็กในกลุ่มทดลอง พบว่ามีโรคประจำตัวคิดเป็น ร้อยละ 11.40 มีประวัติการเกิดโรคอุจจาระร่วงใน 1 ปีที่ผ่านมาคิดเป็น ร้อยละ 40.00 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มควบคุม เด็กที่มีโรคประจำตัวคิดเป็น ร้อยละ 2.90 และมีประวัติการเกิดโรคอุจจาระร่วงใน 1 ปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 48.60 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

	กลุ่มทดลอง จำนวน (ร้อยละ) (n=35)	กลุ่มควบคุม จำนวน (ร้อยละ) (n=35)	χ^2	p-value
อายุ (ปี)			0.99	0.911
0	5 (14.30)	6 (17.10)		
1	7 (20.00)	8 (22.90)		
2	7 (20.00)	9 (25.70)		
3	7 (20.00)	5 (14.30)		
4	9 (25.70)	7 (20.00)		
Mean (S.D.)	2.22 (1.41)	1.97 (1.38)		
ประเภทนมที่ให้กับเด็ก			0.00	1.000
นมแม่และนมผสม	7 (20.00)	7 (20.00)		
นมผสมหรือนมกล่องและนมชนิดอื่นๆ	28 (80.00)	28 (80.00)		
การให้อาหารเสริมกับเด็ก			8.90	0.541
ให้	30 (85.70)	35 (100.00)		
ไม่ให้	5 (14.30)	0 (0.00)		
อายุที่เริ่มให้อาหารเสริมแก่เด็ก(เดือน)			0.61	0.434
0 - 5	9 (25.70)	12 (34.30)		
6 เดือนขึ้นไป	26 (74.30)	23 (65.70)		
โรคประจำตัวของเด็ก			1.93	0.164
มี	4 (11.40)	1 (2.90)		
ไม่มี	31 (88.60)	34 (97.10)		

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี (ต่อ)

	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		χ^2	p-value
	จำนวน (ร้อยละ) (n=35)	จำนวน (ร้อยละ) (n=35)	จำนวน (ร้อยละ) (n=35)	จำนวน (ร้อยละ) (n=35)		
ประวัติการเกิดโรคอุจจาระร่วง					0.52	0.470
มี	14 (40.00)	17 (48.60)				
ไม่มี	21 (60.00)	18 (51.40)				

ส่วนที่ 3 ความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง

จากการให้สุขศึกษาด้วยวิธีการบรรยายและซักถามในประเด็นเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วงซึ่งมีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ความหมายโรคอุจจาระร่วง สาเหตุการเกิดโรคอุจจาระร่วง การติดต่อของโรคอุจจาระร่วง อาการโรคอุจจาระร่วง การรักษาโรคอุจจาระร่วง และการป้องกันโรคอุจจาระร่วง เมื่อทดสอบคะแนนก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมพบว่าผลการทดสอบคะแนนเป็นดังนี้

3.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วงก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วงก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ภายหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้ง 6 ด้าน โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านของความหมายโรคอุจจาระร่วง อาการโรคอุจจาระร่วง รวมทั้งคะแนนเฉลี่ยรวมเรื่องความรู้โรคอุจจาระร่วงมีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุขศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.05) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรวมเรื่องความรู้โรคอุจจาระร่วง ในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง 10.22(2.45) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง 11.65(2.21) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุขศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษามีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.000)

เมื่อทดสอบคะแนนความรู้ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความหมายโรคอุจจาระร่วง ในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุขศึกษา 1.40(0.69) และมี

คะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุศึกษา 1.71(0.52) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุศึกษามีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value=0.014) ด้านอาการ โรคอุจจาระร่วง ในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุศึกษา 0.66(0.48) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุศึกษา 0.86 (0.36) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุศึกษามีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value=0.033)

และพบว่าคะแนนความรู้ด้านสาเหตุการเกิดโรคอุจจาระร่วง การติดต่อของโรคอุจจาระร่วง การรักษาโรคอุจจาระร่วง และการป้องกันโรคอุจจาระร่วง เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value>0.05)

สำหรับกลุ่มควบคุมพบว่าเมื่อทดสอบคะแนนความรู้ทั้ง 6 ด้าน ก่อนและหลังการให้สุศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value>0.05) ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่อง โรคอุจจาระร่วง ก่อนและหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง (คะแนนเต็ม)	ก่อน	หลัง	t	df	p-value
	ให้สุศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	ให้สุศึกษา Mean (S.D.) (n=35)			
ความหมายของโรค (2)					
กลุ่มทดลอง	1.40 (0.69)	1.71 (0.52)	-2.59	34	0.014*
กลุ่มควบคุม	1.14 (0.77)	1.20 (0.58)	-0.42	34	0.676
สาเหตุการเกิดโรค (3)					
กลุ่มทดลอง	2.69 (0.72)	2.86 (0.36)	-1.23	34	0.226
กลุ่มควบคุม	2.74 (0.66)	2.77 (0.49)	-0.21	34	0.838
การติดต่อของโรค (1)					
กลุ่มทดลอง	0.20 (0.41)	0.37 (0.49)	-1.79	34	0.083
กลุ่มควบคุม	0.23 (0.43)	0.11 (0.32)	1.16	34	0.254

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม (ต่อ)

ความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	หลัง ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	t	df	p-value
อาการของโรค (1)					
กลุ่มทดลอง	0.66 (0.48)	0.86 (0.36)	-2.23	34	0.033*
กลุ่มควบคุม	0.66 (0.48)	0.74 (0.44)	-1.00	34	0.324
การรักษาโรค (1)					
กลุ่มทดลอง	0.17 (0.38)	0.29 (0.46)	-1.16	34	0.254
กลุ่มควบคุม	0.29 (0.46)	0.40 (0.50)	-1.44	34	0.160
การป้องกันโรค (7)					
กลุ่มทดลอง	5.11 (1.35)	5.58 (1.29)	-1.96	34	0.058
กลุ่มควบคุม	5.31 (1.16)	5.29 (1.47)	0.12	34	0.906
กลุ่มทดลอง (15)	10.22 (2.45)	11.65 (2.21)	-3.66	34	0.000*
กลุ่มควบคุม (15)	10.37 (2.02)	10.51 (2.38)	-0.35	34	0.724

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.05$

3.2 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

เมื่อเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วงก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรวมเรื่องความรู้โรคอุจจาระร่วง พบว่า กลุ่มทดลองมีผลต่างคะแนนเฉลี่ย 1.43 และในกลุ่มควบคุมมีผลต่างคะแนนเฉลี่ย 0.14 เมื่อเปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.025$)

เมื่อทดสอบคะแนนความรู้โรคอุจจาระร่วงหลังการให้สุขศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คะแนนด้านการติดต่อของโรคอุจจาระร่วง ในกลุ่มทดลองมีผลต่างคะแนนเฉลี่ย 0.17 และในกลุ่มควบคุมมีผลต่างคะแนนเฉลี่ย -0.11 เมื่อเปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า ผลต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value=0.042) ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วงก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	หลัง ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	Mean Difference	t	p-value
ความหมายของโรค (2)				1.41	0.162
กลุ่มทดลอง	1.40 (0.69)	1.71 (0.52)	0.31		
กลุ่มควบคุม	1.14 (0.77)	1.20 (0.58)	0.06		
สาเหตุการเกิดโรค (3)				0.72	0.470
กลุ่มทดลอง	2.69 (0.72)	2.86 (0.36)	0.17		
กลุ่มควบคุม	2.74 (0.66)	2.77 (0.49)	0.03		
การติดต่อของโรค (1)				2.08	0.042*
กลุ่มทดลอง	0.20 (0.41)	0.37 (0.49)	0.17		
กลุ่มควบคุม	0.23 (0.43)	0.11 (0.32)	-0.11		
อาการโรค (1)				0.92	0.361
กลุ่มทดลอง	0.66 (0.48)	0.86 (0.36)	0.20		
กลุ่มควบคุม	0.66 (0.48)	0.74 (0.44)	0.09		
การรักษาโรค (1)				0.00	1.000
กลุ่มทดลอง	0.17 (0.38)	0.29 (0.46)	0.11		
กลุ่มควบคุม	0.29 (0.46)	0.40 (0.50)	0.11		

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วงก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ต่อ)

ความรู้เรื่องโรคอุจจาระร่วง (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	หลัง ให้สุศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	Mean Difference	t	p-value
การป้องกันโรค (7)				1.44	0.152
กลุ่มทดลอง	5.11 (1.35)	5.58 (1.29)	0.46		
กลุ่มควบคุม	5.31 (1.16)	5.29 (1.47)	-0.03		
คะแนนเฉลี่ยรวมความรู้				2.30	0.025*
กลุ่มทดลอง (15)	10.22 (2.45)	11.65 (2.21)	1.43		
กลุ่มควบคุม (15)	10.37 (2.02)	10.51 (2.38)	0.14		

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.05$

ส่วนที่ 4 การรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพ

จากการให้สุศึกษาเรื่องการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพมีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ผลดี และการรับรู้อุปสรรค เมื่อทดสอบคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่าผลการทดสอบคะแนนเป็นดังนี้

4.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพ ก่อนและหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพ ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าภายหลังการให้สุศึกษาคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองด้านการรับรู้ความรุนแรง และการรับรู้ผลดีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยง และการรับรู้อุปสรรคมีแนวโน้มลดลง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านการรับรู้อุปสรรคก่อนและหลังการให้สุศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ดังนี้

ด้านการรับรู้อุปสรรคในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง 11.26(4.71) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุศึกษา 9.14(2.40) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุ

ศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษามีค่าต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.005$)

ส่วนกลุ่มควบคุมเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านภายหลังการให้สุขศึกษา พบว่า ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงในกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง 12.22(3.77) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังทดลอง 10.85(2.63) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุขศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษามีค่าต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.046$) ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ผลดีและอุปสรรคของการปฏิบัติตามคำแนะนำของโรคอุจจาระร่วงก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การรับรู้ความเชื่อ ด้านสุขภาพ (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	หลัง ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	t-value	df	p-value
การรับรู้โอกาสเสี่ยง (20)					
กลุ่มทดลอง	11.86 (2.89)	10.71 (3.89)	1.68	34	0.102
กลุ่มควบคุม	12.22 (3.77)	10.85 (2.63)	2.07	34	0.046*
การรับรู้ความรุนแรง (5)					
กลุ่มทดลอง	3.54 (1.36)	4.09 (0.92)	-2.04	34	0.050
กลุ่มควบคุม	3.86 (1.14)	3.69 (1.05)	0.81	34	0.420
การรับรู้ผลดี (20)					
กลุ่มทดลอง	16.60 (1.88)	17.06 (1.71)	-0.97	34	0.337
กลุ่มควบคุม	17.11 (2.10)	16.80 (2.35)	0.78	34	0.439

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ผลดีและอุปสรรคของการปฏิบัติตามคำแนะนำของโรคอุจจาระร่วงก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ต่อ)

การรับรู้ความเชื่อ ด้านสุขภาพ (คะแนนเต็ม)	ก่อน	หลัง	t-value	df	p-value
	ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)			
การรับรู้อุปสรรค (25)					
กลุ่มทดลอง	11.26 (4.71)	9.14 (2.40)	3.04	34	0.005*
กลุ่มควบคุม	9.60 (4.58)	9.57 (3.95)	0.03	34	0.975

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.05$

4.2 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพ ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

เมื่อเปรียบเทียบผลต่างการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ดังนี้

เมื่อทดสอบคะแนนการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพก่อนและหลังการให้สุขศึกษาเป็นรายด้าน พบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านการรับรู้ความรุนแรงในกลุ่มทดลองมีผลต่างเท่ากับ 0.54 และในกลุ่มควบคุมมีผลต่างเท่ากับ -0.17 เมื่อเปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.039$) ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ผลดีและอุปสรรคของการปฏิบัติตามคำแนะนำของโรคอุจจาระร่วง ก่อนและหลังการให้สุختศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การรับรู้ความเชื่อ ด้านสุขภาพ (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุختศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	หลัง ให้สุختศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	Mean Difference	t	p-value
การรับรู้โอกาสเสี่ยง (20)				0.24	0.810
กลุ่มทดลอง	11.86 (2.89)	10.71 (3.89)	-1.14		
กลุ่มควบคุม	12.22 (3.77)	10.85 (2.63)	-1.37		
การรับรู้ความรุนแรง (5)				2.10	0.039*
กลุ่มทดลอง	3.54 (1.36)	4.09 (0.92)	0.54		
กลุ่มควบคุม	3.86 (1.14)	3.69 (1.05)	-0.17		
การรับรู้ผลดี (20)				1.25	0.216
กลุ่มทดลอง	16.60 (1.88)	17.06 (1.71)	0.46		
กลุ่มควบคุม	17.11 (2.10)	16.80 (2.35)	-0.31		
การรับรู้อุปสรรค (25)				-1.81	0.073
กลุ่มทดลอง	11.26 (4.71)	9.14 (2.40)	-2.11		
กลุ่มควบคุม	9.60 (4.58)	9.57 (3.95)	-0.03		

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ p-value < 0.05

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วง

จากการให้สุختศึกษาซึ่งสามารถจำแนกประเภทของพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงตามการเลี้ยงดูเด็กได้ 4 ด้าน ดังนี้ สุขวิทอาสาส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็ก พฤติกรรมการป้องกันสำหรับผู้เลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ พฤติกรรมการป้องกันสำหรับผู้เลี้ยงเด็กด้วยนมผสม และพฤติกรรมการป้องกันสำหรับผู้เลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม ซึ่งเมื่อทดสอบคะแนนก่อนและหลังการให้สุختศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่าผลการทดสอบคะแนนเป็นดังนี้

5.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าภายหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยสุขวิทยาส่วนบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ 5 ข้อ ได้แก่ การล้างมือด้วยน้ำและสบู่หลังการจับถ่าย การล้างมือด้วยน้ำและสบู่หลังทำความสะอาดอุจจาระเด็ก การกำจัดอุจจาระของเด็ก การกำจัดขยะ การตัดเล็บมือ และคะแนนเฉลี่ยรวมสุขวิทยาส่วนบุคคล เมื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการให้สุขศึกษา พบว่าการล้างมือด้วยน้ำและสบู่หลังการจับถ่ายมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุขศึกษา 2.71(0.45) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษา 2.88(0.32) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุขศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษามีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}=0.032$)

สำหรับกลุ่มควบคุมภายหลังการให้สุขศึกษาคะแนนเฉลี่ยสุขวิทยาส่วนบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ 5 ข้อ ก่อนและหลังการให้สุขศึกษา พบว่า การล้างมือด้วยน้ำและสบู่หลังการจับถ่ายมีคะแนนเฉลี่ยลดลง การล้างมือด้วยน้ำและสบู่หลังทำความสะอาดอุจจาระเด็กมีคะแนนเฉลี่ยลดลง การกำจัดอุจจาระของเด็กมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน การกำจัดขยะมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน การตัดเล็บมือมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากัน เมื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทั้ง 5 ข้อ ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}>0.05$) ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สุขวิทยาส่วนบุคคล (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	หลัง ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	t	df	p-value
การล้างมือหลังการจับถ่าย (3)					
กลุ่มทดลอง	2.71 (0.45)	2.88 (0.32)	-2.24	34	0.032*
กลุ่มควบคุม	2.62 (0.49)	2.54 (0.56)	0.90	34	0.373

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล ก่อนและหลังการให้สุขศึกษา
ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ต่อ)

สุขวิทยาส่วนบุคคล (คะแนนเต็ม)	ก่อน	หลัง	t	df	p-value
	ให้สุขศึกษา	ให้สุขศึกษา			
	Mean (S.D.) (n=35)	Mean (S.D.) (n=35)			
การล้างมือหลังทำความสะอาดอุจจาระเด็ก (3)					
กลุ่มทดลอง	2.88 (0.32)	2.88 (0.32)	0.00	34	1.000
กลุ่มควบคุม	2.85 (0.35)	2.82 (0.38)	0.37	34	0.711
การกำจัดอุจจาระเด็ก (3)					
กลุ่มทดลอง	2.91(0.28)	2.91 (0.28)	0.00	34	1.000
กลุ่มควบคุม	2.94 (0.23)	2.94 (0.23)	0.00	34	1.000
การกำจัดขยะ (3)					
กลุ่มทดลอง	2.65 (0.48)	2.74 (0.44)	-1.00	34	0.324
กลุ่มควบคุม	2.74 (0.44)	2.74 (0.50)	0.00	34	1.000
การตัดเล็บมือ (3)					
กลุ่มทดลอง	2.77 (0.42)	2.80 (0.40)	-0.44	34	0.661
กลุ่มควบคุม	2.82 (0.38)	2.94 (0.23)	-1.67	34	0.103
คะแนนเฉลี่ยรวม					
สุขวิทยาส่วนบุคคล (15)					
กลุ่มทดลอง (n=35)	8.94 (1.03)	9.22 (1.05)	-1.66	34	0.106
กลุ่มควบคุม (n=35)	9.00 (1.21)	9.00 (1.31)	0.00	34	1.000

5.2 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็ก ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลภายหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าภายหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองผลต่างคะแนนเฉลี่ยสุขวิทยาส่วนบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 5 ข้อ ได้แก่ การล้างมือด้วยน้ำและสบู่หลังการขับถ่าย การล้างมือด้วยน้ำและสบู่หลังทำความสะอาดอุจจาระเด็ก การกำจัดอุจจาระของเด็ก การกำจัดขยะ การ

ตัดเล็บมือ และคะแนนเฉลี่ยรวมสุขวิทยาส่วนบุคคล เมื่อนำมาเปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุขศึกษา พบว่าการล้างมือด้วยน้ำและสบู่หลังการจับถ่ายในกลุ่มทดลองมีผลต่างคะแนนเฉลี่ย 0.17 และกลุ่มควบคุมมีผลต่างคะแนนเฉลี่ย -0.08 เมื่อเปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยพบว่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}=0.039$) ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สุขวิทยาส่วนบุคคล (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	หลัง ให้สุขศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	Mean Difference	t	p-value
การล้างมือหลังการจับถ่าย (3)				2.10	0.039*
กลุ่มทดลอง	2.71 (0.45)	2.88 (0.32)	0.17		
กลุ่มควบคุม	2.62 (0.49)	2.54 (0.56)	-0.08		
การล้างมือหลังทำความสะอาด อุจจาระเด็ก (3)				0.27	0.785
กลุ่มทดลอง	2.88 (0.32)	2.88 (0.32)	0.00		
กลุ่มควบคุม	2.85 (0.35)	2.82 (0.38)	-0.03		
การกำจัดอุจจาระเด็ก (3)				0.00	1.000
กลุ่มทดลอง	2.91(0.28)	2.91 (0.28)	0.00		
กลุ่มควบคุม	2.94 (0.23)	2.94 (0.23)	0.00		
การกำจัดขยะ (3)				0.77	0.444
กลุ่มทดลอง	2.65 (0.48)	2.74 (0.44)	0.09		
กลุ่มควบคุม	2.74 (0.44)	2.74 (0.50)	0.00		
การตัดเล็บมือ (3)				-0.91	0.365
กลุ่มทดลอง	2.77 (0.42)	2.80 (0.40)	0.02		
กลุ่มควบคุม	2.82 (0.38)	2.94 (0.23)	0.11		

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ต่อ)

สุขวิทยาส่วนบุคคล (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	หลัง ให้สุศึกษา Mean (S.D.) (n=35)	Mean Differen ce	t	p-value
คะแนนเฉลี่ยรวมสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็ก (15)				1.07	0.289
กลุ่มทดลอง (n=35)	8.94 (1.03)	9.22 (1.05)	0.29		
กลุ่มควบคุม (n=35)	9.00 (1.21)	9.00 (1.31)	0.00		

5.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ ก่อนและหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ก่อนและหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าภายหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 6 ข้อ ได้แก่ การล้างมือก่อนให้นมแม่ การทำความสะอาดหัวนมและลานนมก่อนให้นมแม่ การทำความสะอาดอุปกรณ์และขวดนมอย่างถูกวิธี การล้างมือด้วยสบู่และน้ำให้สะอาดก่อนปั้มนมใส่ขวดนมหรือถุงเก็บ การเก็บนมแม่ที่ปั้มนได้ไว้ในตู้เย็นทันที และการอุ่นนมแม่ที่เก็บในตู้เย็นก่อนให้เด็กรับประทาน พบว่าการล้างมือด้วยน้ำและสบู่ก่อนให้นมแม่มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุศึกษา 1.86(0.37) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุศึกษา 2.86(0.37) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุศึกษามีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.006) และพบว่าการทำทำความสะอาดหัวนมและลานนมก่อนให้นมแม่ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุศึกษา 1.14(0.37) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุศึกษา 2.14(0.37) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุศึกษา พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุศึกษามีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.006)

สำหรับกลุ่มควบคุมภายหลังการให้สุศึกษาคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 6 ข้อ ได้แก่ การล้างมือก่อนให้นมแม่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน การทำความสะอาดหัวนมและลานนมก่อนให้นมแม่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น การทำความสะอาดอุปกรณ์และขวด

นมอย่างถูกวิธีมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น การล้างมือด้วยสบู่และน้ำให้สะอาดก่อนปั๊มนมใส่ขวดนมหรือ
 ถูเก็บมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น การเก็บนมแม่ที่ปั๊มได้ไว้ในตู้เย็นทันทีที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และการ
 อุ้มนมแม่ที่เก็บในตู้เย็นก่อนให้เด็กรับประทานมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนน
 เฉลี่ยทั้ง 6 ข้อ ก่อนและหลังการให้สุศึกษาพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
 สถิติ ($p\text{-value} > 0.05$) ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมเลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ ก่อนและหลัง
 การให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

พฤติกรรมเลี้ยงเด็ก ด้วยนมแม่ (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุศึกษา Mean (S.D.)	หลัง ให้สุศึกษา Mean (S.D.)	t	df	p-value
การล้างมือก่อนให้นมแม่ (3)					
กลุ่มทดลอง (n=7)	1.86 (0.37)	2.86 (0.37)	-2.91	6	0.006*
กลุ่มควบคุม (n=8)	2.43 (0.53)	2.43 (0.53)	-0.57	7	0.571
การทำความสะอาดลานนม และหัวนมด้วยน้ำต้มสุก (3)					
กลุ่มทดลอง (n=7)	1.14 (0.37)	2.14 (0.37)	-2.91	6	0.006*
กลุ่มควบคุม (n=8)	2.43 (0.53)	2.57 (0.53)	-1.00	7	0.324
การทำความสะอาดอุปกรณ์ เก็บนมแม่อย่างถูกวิธี (3)					
กลุ่มทดลอง (n=3)	0.86 (1.07)	1.29 (1.60)	-1.79	2	0.083
กลุ่มควบคุม (n=4)	1.28 (1.60)	1.71 (1.60)	-1.00	3	0.324

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเล่นเด็กด้วยนมแม่ ก่อนและหลัง การให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ต่อ)

พฤติกรรมการเล่นเด็ก ด้วยนมแม่ (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุศึกษา Mean (S.D.)	หลัง ให้สุศึกษา Mean (S.D.)	t	df	p-value
การเก็บนมที่บรรจุไว้เก็บ ในตู้เย็นทันที (3)					
กลุ่มทดลอง (n=3)	0.86 (1.07)	1.29 (1.60)	-1.79	2	0.083
กลุ่มควบคุม (n=4)	1.28 (1.60)	1.71 (1.60)	-1.00	3	0.324
การอุ่นน้ำนมที่เก็บในตู้เย็น ก่อนให้เด็กรับประทาน (3)					
กลุ่มทดลอง (n=3)	0.86 (1.07)	1.29 (1.60)	-1.79	2	0.083
กลุ่มควบคุม (n=4)	1.28 (1.60)	1.71 (1.60)	-1.00	3	0.324

5.4 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเล่นเด็กด้วยนมแม่ ก่อนและหลังการให้สุศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการเล่นเด็กด้วยนมแม่ก่อนและหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าภายหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมการเล่นเด็กด้วยนมแม่ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 6 ข้อ ได้แก่ การล้างมือก่อนให้นมแม่ การทำความสะอาดหัวนมและลานนมก่อนให้นมแม่ การทำความสะอาดอุปกรณ์และขวดนมอย่าง ถูกวิธี การล้างมือด้วยสบู่และน้ำก่อนปั๊มนมใส่ขวดนมหรือถุงเก็บ การเก็บนมแม่ที่ปั๊มได้ไว้ในตู้เย็น ทันที และการอุ่นนมแม่ที่เก็บในตู้เย็นก่อนให้เด็กรับประทาน พบว่า การล้างมือก่อนให้นมแม่ใน กลุ่มทดลองมีผลต่างคะแนนเฉลี่ย 0.20 และกลุ่มควบคุมมีผลต่างคะแนนเฉลี่ย 0.02 เมื่อเปรียบเทียบ ผลต่างคะแนนเฉลี่ยก่อนพบว่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.047$) ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ก่อน และหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

พฤติกรรมการเลี้ยงเด็ก ด้วยนมแม่ (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุศึกษา Mean (S.D.)	หลัง ให้สุศึกษา Mean (S.D.)	Mean Difference	t	p-value
การล้างมือก่อนให้นมแม่ (3)				2.02	0.047*
กลุ่มทดลอง (n=7)	1.86 (0.37)	2.86 (0.37)	0.20		
กลุ่มควบคุม (n=8)	2.43 (0.53)	2.43 (0.53)	0.02		
การทำความสะอาดลานนม และหัวนมด้วยน้ำต้มสุก (3)				1.60	0.114
กลุ่มทดลอง (n=7)	1.14 (0.37)	2.14 (0.37)	0.20		
กลุ่มควบคุม (n=8)	2.43 (0.53)	2.57 (0.53)	0.06		
การทำความสะอาดอุปกรณ์ เก็บนมแม่อย่างถูกวิธี (3)				0.00	1.000
กลุ่มทดลอง (n=3)	0.86 (1.07)	1.29 (1.60)	0.09		
กลุ่มควบคุม (n=4)	1.28 (1.60)	1.71 (1.60)	0.09		
การล้างมือก่อนปั้มนมแม่ ใส่ขวดนมหรือถุงเก็บนม (3)				0.00	1.000
กลุ่มทดลอง (n=3)	0.71 (0.95)	1.14 (1.46)	0.09		
กลุ่มควบคุม (n=4)	1.28 (1.60)	1.71 (1.60)	0.09		
การเก็บนมที่บรรจุไว้ เก็บในตู้เย็นทันที (3)				0.00	1.000
กลุ่มทดลอง (n=3)	0.86 (1.07)	1.29 (1.60)	0.09		
กลุ่มควบคุม (n=4)	1.28 (1.60)	1.71 (1.60)	0.09		
การอุ่นน้ำนมก่อนให้เด็กรับประทาน (3)				0.00	1.000
กลุ่มทดลอง (n=3)	0.86 (1.07)	1.29 (1.60)	0.09		
กลุ่มควบคุม (n=4)	1.28 (1.60)	1.71 (1.60)	0.09		

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ p-value < 0.05

5.5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านพฤติกรรมการเล่นเด็กด้วยนมผสม ก่อนและหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการเล่นเด็กด้วยนมผสมก่อนและหลังการให้สุศึกษา ทั้งของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังจากการให้สุศึกษาคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเล่นเด็กด้วยนมผสม เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อทั้ง 5 ข้อ ได้แก่ การล้างมือก่อนเตรียมนมและให้นมแก่เด็ก การใช้น้ำดื่มสุกชงนม การล้างขวดนมอย่างถูกวิธี การใช้ฝาครอบปิดจุกนมเมื่อผสมนม การใช้ฝาครอบปิดจุกนมเมื่อเด็กไม่ดื่มนม และคะแนนเฉลี่ยรวมการเล่นเด็กด้วยนมผสม พบว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} > 0.05$) ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายชื่อด้านพฤติกรรมการเล่นเด็กด้วยนมผสมก่อนและหลังการให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

พฤติกรรมการเล่นเด็ก ด้วยนมผสม (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุศึกษา Mean (S.D.)	หลัง ให้สุศึกษา Mean (S.D.)	t	df	p-value
การล้างมือก่อนเตรียมนม และให้นมแก่เด็ก (3)					
กลุ่มทดลอง	2.79 (0.42)	2.84 (0.37)	-0.44	18	0.667
กลุ่มควบคุม	2.72 (0.46)	2.72 (0.46)	0.00	17	1.000
การใช้น้ำดื่มสุกชงนม (3)					
กลุ่มทดลอง	2.95 (0.23)	3.00 (0.00)	-1.00	18	0.331
กลุ่มควบคุม	3.00 (0.00)	3.00 (0.00)	0.00	17	1.000
การล้างขวดนมอย่างถูกวิธี (3)					
กลุ่มทดลอง	2.89 (0.32)	3.00 (0.00)	-1.45	18	0.163
กลุ่มควบคุม	2.94 (0.24)	2.88 (0.32)	0.56	17	0.579
การใช้ฝาครอบปิดจุกนมเมื่อผสมนม (3)					
กลุ่มทดลอง	2.89 (0.32)	2.95 (0.23)	-0.57	18	0.578
กลุ่มควบคุม	2.83 (0.38)	2.72 (0.57)	0.69	17	0.495

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมผสมก่อนและหลัง การให้สุศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ต่อ)

พฤติกรรมการเลี้ยงเด็ก ด้วยนมผสม (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุศึกษา Mean (S.D.)	หลัง ให้สุศึกษา Mean (S.D.)	t	df	p-value
การใช้ฝาครอบปิดจุกนม					
เมื่อเด็กไม่ดื่มนม (3)					
กลุ่มทดลอง	2.94 (0.23)	2.84 (0.37)	1.00	18	0.331
กลุ่มควบคุม	2.72 (0.46)	2.77 (0.43)	-0.44	17	0.668
คะแนนเฉลี่ยรวมการเลี้ยงเด็ก					
ด้วยนมผสม (15)					
กลุ่มทดลอง (n=19)	7.86 (7.34)	7.94 (7.41)	-0.57	18	0.571
กลุ่มควบคุม (n=18)	7.31 (7.25)	7.25 (7.20)	0.09	17	0.927

5.6 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมผสม ก่อนและหลังการให้สุศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมผสม ก่อนและหลังการให้สุศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 5 ข้อ ได้แก่ การล้างมือก่อนเตรียม นมและให้นมแก่เด็ก การใช้น้ำต้มสุกชงนม การล้างขวดนมอย่างถูกวิธี การใช้ฝาครอบปิดจุกนม เมื่อผสมนม การใช้ฝาครอบปิดจุกนมเมื่อเด็กไม่ดื่มนม และคะแนนเฉลี่ยรวมการเลี้ยงเด็กด้วยนม ผสม พบว่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($p\text{-value} > 0.05$) ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบผลต่างรายข้อของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยนมผสม ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

พฤติกรรมการเลี้ยงเด็ก ด้วยนมผสม (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุขศึกษา Mean (S.D.)	หลัง ให้สุขศึกษา Mean (S.D.)	Mean Difference	t	p-value
การล้างมือก่อนเตรียมนม และให้นมแก่เด็ก (3)				0.28	0.776
กลุ่มทดลอง	2.79 (0.42)	2.84 (0.37)	0.05		
กลุ่มควบคุม	2.72 (0.46)	2.72 (0.46)	0.00		
การใช้น้ำต้มสุกชงนม (3)				0.97	0.337
กลุ่มทดลอง	2.95 (0.23)	3.00 (0.00)	0.05		
กลุ่มควบคุม	3.00 (0.00)	3.00 (0.00)	0.00		
การล้างขวดนมอย่างถูกวิธี (3)				1.33	0.192
กลุ่มทดลอง	2.89 (0.32)	3.00 (0.00)	0.11		
กลุ่มควบคุม	2.94 (0.24)	2.88 (0.32)	-0.05		
การใช้ฝาครอบปิดจุกนม เมื่อผสมนม (3)				0.89	0.375
กลุ่มทดลอง	2.89 (0.32)	2.95 (0.23)	0.05		
กลุ่มควบคุม	2.83 (0.38)	2.72 (0.57)	-0.11		
การใช้ฝาครอบปิดจุกนม เมื่อเด็กไม่ดื่มนม (3)				-0.98	0.334
กลุ่มทดลอง	2.94 (0.23)	2.84 (0.37)	-0.11		
กลุ่มควบคุม	2.72 (0.46)	2.77 (0.43)	0.05		
คะแนนเฉลี่ยรวมการเลี้ยงเด็ก ด้วยนมผสม (15)				0.23	0.822
กลุ่มทดลอง (n=19)	7.86 (7.34)	7.94 (7.41)	0.08		
กลุ่มควบคุม (n=18)	7.31 (7.25)	7.25 (7.20)	-0.06		

5.7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริมก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าภายหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 5 ข้อ ได้แก่ การล้างมือก่อนเตรียมและให้อาหารเสริมแก่เด็ก การล้างวัตถุดิบที่ใช้ในการทำอาหารเสริม การเก็บอาหารเสริมใส่ตู้กับข้าวหรือภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด การป้อนอาหารเสริมให้เด็กด้วยช้อน การป้อนอาหารเสริมทันทีที่ปรุงเสร็จใหม่ๆ หรืออุ่นให้ร้อนก่อนนำมาป้อนให้เด็ก และคะแนนเฉลี่ยรวมการเลี้ยงลูกด้วยอาหารเสริม เมื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการให้สุขศึกษา พบว่าการล้างมือด้วยน้ำและสบู่มาก่อนเตรียมและให้อาหารเสริมแก่เด็กมีคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง 2.76(0.44) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษา 2.94(0.24) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้สุขศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษามีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการให้สุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.032$)

สำหรับกลุ่มควบคุมภายหลังการให้สุขศึกษาคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 5 ข้อ ก่อนและหลังการให้สุขศึกษา พบว่าการล้างมือก่อนเตรียมและให้อาหารเสริมแก่เด็กมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น การล้างวัตถุดิบที่ใช้ในการทำอาหารเสริมมีคะแนนเฉลี่ยลดลง การเก็บอาหารเสริมใส่ตู้กับข้าวหรือภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิดมีคะแนนเฉลี่ยลดลง การป้อนอาหารเสริมให้เด็กด้วยช้อนมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น การป้อนอาหารเสริมทันทีที่ปรุงเสร็จใหม่ๆ หรืออุ่นให้ร้อนก่อนนำมาป้อนให้เด็กมีคะแนนเฉลี่ยลดลง และคะแนนเฉลี่ยรวมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริมมีคะแนนเฉลี่ยลดลง เมื่อนำมาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทั้ง 5 ข้อก่อนและหลังการให้สุขศึกษาพบว่าไม่มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} > 0.05$) ดังตารางที่

4.13

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

พฤติกรรมการเลี้ยงเด็ก ด้วยอาหารเสริม (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุขศึกษา Mean (S.D.)	หลัง ให้สุขศึกษา Mean (S.D.)	t	df	p-value
การล้างมือก่อนเตรียมอาหาร (3)					
กลุ่มทดลอง	2.76 (0.44)	2.94 (0.24)	-2.25	32	0.032*
กลุ่มควบคุม	2.77 (0.42)	2.83 (0.38)	-0.63	34	0.535
การล้างวัตถุดิบที่ใช้ใน การทำอาหารเสริม (3)					
กลุ่มทดลอง	2.96 (0.17)	2.90 (0.29)	1.00	32	0.325
กลุ่มควบคุม	2.94 (0.24)	2.88 (0.32)	1.00	34	0.324
การเก็บอาหารเสริมใส่ตู้กับข้าว หรือภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด (3)					
กลุ่มทดลอง	2.87 (0.33)	2.96 (0.17)	-1.79	32	0.083
กลุ่มควบคุม	2.94 (0.24)	2.91 (0.28)	0.44	34	0.661
การป้อนอาหารเสริมให้เด็กด้วยช้อน (3)					
กลุ่มทดลอง	2.81 (0.39)	2.85 (0.44)	-0.37	32	0.712
กลุ่มควบคุม	2.94 (0.24)	2.97 (0.17)	-0.57	34	0.571
การป้อนอาหารเสริมทันที หรืออุ่นให้ร้อนก่อนป้อนให้เด็ก (3)					
กลุ่มทดลอง	2.69 (0.46)	2.88 (0.33)	-1.98	32	0.056
กลุ่มควบคุม	2.80 (0.41)	2.71 (0.46)	1.36	34	0.183
คะแนนเฉลี่ยรวมการเลี้ยงเด็ก ด้วยอาหารเสริม (15)					
กลุ่มทดลอง (n=33)	13.31 (3.48)	13.71 (3.50)	-1.90	32	0.065
กลุ่มควบคุม (n=35)	14.40 (0.97)	14.31 (1.13)	0.52	34	0.654

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ p-value < 0.05

5.8 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม ภายหลังจากให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าภายหลังจากให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองผลต่างคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 5 ข้อ ได้แก่ การล้างมือก่อนเตรียมและให้อาหารเสริมแก่เด็ก การล้างวัตถุดิบที่ใช้ในการทำอาหารเสริม การเก็บอาหารเสริมใส่ตู้กับข้าวหรือภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด การป้อนอาหารเสริมให้เด็กด้วยช้อน และการป้อนอาหารเสริมทันทีที่ปรุงเสร็จใหม่ๆ หรืออุ่นให้ร้อนก่อนนำมาป้อนให้เด็ก และคะแนนเฉลี่ยรวมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม พบว่าการป้อนอาหารเสริมทันทีที่ปรุงเสร็จใหม่ๆ หรืออุ่นให้ร้อนก่อนนำมาป้อนให้เด็กในกลุ่มทดลองมีผลต่างคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษา 0.18 และกลุ่มควบคุมมีผลต่างคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษา -0.09 เมื่อเปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยก่อนพบว่าผลต่างคะแนนเฉลี่ยหลังการให้สุขศึกษาของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.018$) ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริมก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

พฤติกรรมการเลี้ยงเด็ก ด้วยอาหารเสริม (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุขศึกษา Mean (S.D.)	หลัง ให้สุขศึกษา Mean (S.D.)	Mean Difference	t	p-value
การล้างมือก่อนเตรียมอาหารเสริม (3)				1.02	0.312
กลุ่มทดลอง	2.76 (0.44)	2.94 (0.24)	0.18		
กลุ่มควบคุม	2.77 (0.42)	2.83 (0.38)	0.06		
การล้างวัตถุดิบที่ใช้ในการ ทำอาหารเสริม (3)				-0.04	0.967
กลุ่มทดลอง	2.96 (0.17)	2.90 (0.29)	-0.06		
กลุ่มควบคุม	2.94 (0.24)	2.88 (0.32)	-0.06		

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรายข้อด้านพฤติกรรมการเลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริมก่อนและหลังการให้สุขศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ต่อ)

พฤติกรรมเลี้ยงลูก ด้วยอาหารเสริม (คะแนนเต็ม)	ก่อน ให้สุขศึกษา Mean (S.D.)	หลัง ให้สุขศึกษา Mean (S.D.)	Mean Difference	t	p-value
การเก็บอาหารเสริมใส่ตู้กับข้าว หรือภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด (3)				1.44	0.154
กลุ่มทดลอง	2.87 (0.33)	2.96 (0.17)	0.09		
กลุ่มควบคุม	2.94 (0.24)	2.91 (0.28)	-0.02		
การป้อนอาหารเสริม ให้เด็กด้วยช้อน (3)				0.02	0.985
กลุ่มทดลอง	2.81 (0.39)	2.85 (0.44)	0.03		
กลุ่มควบคุม	2.94 (0.24)	2.97 (0.17)	0.03		
การป้อนอาหารเสริมทันที หรืออุ่นให้ร้อนก่อนป้อนให้เด็ก (3)				2.42	0.018*
กลุ่มทดลอง	2.69 (0.46)	2.88 (0.33)	0.18		
กลุ่มควบคุม	2.80 (0.41)	2.71 (0.46)	-0.09		
คะแนนเฉลี่ยรวมการเลี้ยงเด็ก ด้วยอาหารเสริม (15)				1.72	0.090
กลุ่มทดลอง (n=33)	13.31 (3.48)	13.71 (3.50)	0.40		
กลุ่มควบคุม (n=35)	14.40 (0.97)	14.31 (1.13)	-0.09		

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ p-value < 0.05

ส่วนที่ 6 การกระตุ้นเตือนตนเองของผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการกระตุ้นเตือนตนเองของผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ในสมุดบันทึก พฤติกรรมป้องกันโรคอุจจาระร่วงซึ่งแยกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ การล้างมือและสุขวิทยาส่วนบุคคล การกำจัดขยะและอุจจาระเด็ก สุขวิทยาการให้อาหารเสริมสำหรับเด็ก และการทำความสะอาดขูดนมของเด็ก ซึ่งพบว่าจำนวนผู้ดูแลเด็กมีแนวโน้มในการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระ

ร่วงจากทำบางครั้งเป็นทำทุกครั้งเพิ่มมากขึ้นโดยสังเกตได้จากการบันทึกในสัปดาห์ที่ 1 และ สัปดาห์ที่ 2 ดังนี้

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมรายด้าน พบว่าด้านที่เกิดการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ด้าน การล้างมือและสุขวิทยาส่วนบุคคลจำนวนผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติในเรื่องการล้างมือด้วยน้ำและสบู่ หลังการขับถ่ายในสัปดาห์ที่ 1 มีการทำทุกครั้งจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 71.40 ทำบางครั้ง จำนวน 10 คน คิดเป็น ร้อยละ 28.60 ในสัปดาห์ที่ 2 พบว่ามีทำทุกครั้งจำนวน 31 คน คิดเป็น ร้อยละ 88.60 และทำบางครั้งมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 ตามลำดับ ด้านการล้างมือด้วยน้ำและ สบู่ก่อนเตรียมอาหาร พบว่าในสัปดาห์ที่ 1 มีการทำทุกครั้งจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 78.80 และ ทำบางครั้งจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 24.20 ในสัปดาห์ที่ 2 มีการทำทุกครั้งจำนวน 31 คน คิดเป็น ร้อยละ 93.90 และทำบางครั้งจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.10 ตามลำดับ ด้านการล้างมือด้วยน้ำ และสบู่ก่อนให้นมเด็ก พบว่าในสัปดาห์ที่ 1 มีการทำทุกครั้งจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 และ ทำบางครั้งจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.10 ในสัปดาห์ที่ 2 มีการทำทุกครั้งจำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 85.70 และทำบางครั้งจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 ตามลำดับ และด้านการล้างมือด้วย น้ำและสบู่ก่อนป้อนอาหารเด็ก พบว่าในสัปดาห์ที่ 1 มีการทำทุกครั้งจำนวน 25 คน คิดเป็น ร้อยละ 78.80 และทำบางครั้งจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 24.20 ในสัปดาห์ที่ 2 มีการทำทุกครั้งจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 93.90 และทำบางครั้งจำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 6.10 ตามลำดับ

ด้านการกำจัดขยะและอุจจาระเด็ก พบว่า จำนวนผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติในด้านการ รวบรวมขยะทิ้งทุก 1 - 2 วัน พบว่าในสัปดาห์ที่ 1 มีการทำทุกครั้งจำนวน 23 คนคิดเป็น ร้อยละ 65.70 ทำบางครั้งจำนวน 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 34.30 ในสัปดาห์ที่ 2 พบว่ามีทำทุกครั้งจำนวน 26 คน คิดเป็น ร้อยละ 74.30 และทำบางครั้งมีจำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 25.70 ตามลำดับ

ด้านสุขวิทยาการให้อาหารเสริมสำหรับเด็ก พบว่าจำนวนผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติในด้านการอุ่นอาหารที่เหลือให้ร้อนทุกครั้งก่อนให้เด็กรับประทาน พบว่าในสัปดาห์ที่ 1 มีการทำทุกครั้ง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 69.70 ทำบางครั้งจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 ในสัปดาห์ที่ 2 พบว่ามีทำทุกครั้งจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 87.90 และทำบางครั้งมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.10 ตามลำดับ

ด้านการทำความสะอาดขวดนม พบว่า จำนวนผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติในด้านการล้างขวด นมให้สะอาดแล้วต้มในน้ำเดือด 10 - 15 นาที คั่วให้แห้งและเก็บในที่สะอาดพบว่าในสัปดาห์ที่ 1 มีการทำทุกครั้งจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 89.50 ทำบางครั้งจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 ในสัปดาห์ที่ 2 พบว่า มีทำทุกครั้งจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนและร้อยละของการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการโรคอุจจาระร่วง
ของผู้ดูแลเด็ก สัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 ของกลุ่มทดลอง

พฤติกรรมป้องกันการ โรคอุจจาระร่วง	จำนวน (ร้อยละ)					
	สัปดาห์ที่ 1			สัปดาห์ที่ 2		
	ทำ ทุกครั้ง	ทำ บางครั้ง	ไม่ ทำเลย	ทำ ทุกครั้ง	ทำ บางครั้ง	ไม่ ทำเลย
การล้างมือและสุขวิทยาส่วนบุคคล						
- การล้างมือด้วยน้ำและสบู่หลัง การขับถ่าย (n=35)	25 (71.40)	10 (28.60)	0 (0)	31 (88.60)	4 (11.40)	0 (0)
- การล้างมือด้วยน้ำและสบู่ หลัง เช็ดอุจจาระเด็ก (n=35)	31 (88.60)	4 (11.40)	0 (0)	31 (88.60)	4 (11.40)	0 (0)
- การล้างมือด้วยน้ำและสบู่ก่อน เตรียมนมผสม (n=19)	15 (78.90)	4 (21.10)	0 (0)	16 (84.20)	3 (15.80)	0 (0)
- การล้างมือด้วยน้ำและสบู่ก่อน เตรียมอาหาร (n=33)	25 (75.80)	8 (24.20)	0 (0)	31 (93.90)	2 (6.10)	0 (0)
- การล้างมือด้วยน้ำและสบู่ก่อน ให้นมเด็ก (n=7)	3 (42.90)	4 (57.10)	0 (0)	6 (85.70)	1 (14.30)	0 (0)
- การล้างมือด้วยน้ำและสบู่ก่อน ป้อนอาหารเด็ก (n=33)	25 (75.80)	8 (24.20)	0 (0)	31 (93.90)	2 (6.10)	0 (0)
- การตัดเล็บมือ เมื่อเล็บยาวและ ดำ (n=35)	27 (77.10)	8 (22.90)	0 (0)	28 (80.00)	7 (20.00)	0 (0)
การกำจัดขยะและอุจจาระเด็ก (n=35)						
- การเทอุจจาระเด็กลงในส้วม	32 (91.40)	3 (8.60)	0 (0)	32 (91.40)	3 (8.60)	0 (0)
- การรวบรวมขยะทิ้งทุก 1-2 วัน	23 (65.70)	12 (34.30)	0 (0)	26 (74.30)	9 (25.70)	0 (0)
สุขวิทยาการให้อาหารเสริม (n=33)						
- การเก็บอาหารที่เหลือจากการ รับประทานไว้ในตู้เย็น ในตู้กับข้าว หรือใช้ภาชนะปิดมิดชิด	29 (87.90)	4 (12.10)	0 (0)	32 (97.00)	1 (3.00)	0 (0)
- การป้อนอาหารเด็กด้วยช้อน	27 (81.80)	6 (18.20)	0 (0)	29 (87.90)	3 (9.10)	1 (3.0)
- การอุ่นอาหารที่เหลือให้ร้อน ทุกครั้งก่อนให้เด็กรับประทาน	23 (69.70)	10 (30.30)	0 (0)	29 (87.90)	4 (12.10)	0 (0)

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนและร้อยละของการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการโรคอุจจาระร่วง
ของผู้ดูแลเด็ก สัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 ของกลุ่มทดลอง (ต่อ)

พฤติกรรมป้องกันการ โรคอุจจาระร่วง	จำนวน (ร้อยละ)					
	สัปดาห์ที่ 1			สัปดาห์ที่ 2		
	ทำ ทุกครั้ง	ทำ บางครั้ง	ไม่ ทำเลย	ทำ ทุกครั้ง	ทำ บางครั้ง	ไม่ ทำเลย
การทำความสะอาดขวดนม (n=19)						
- ขวดนมล้างให้สะอาดแล้วต้ม ในน้ำเดือด 10 - 15 นาที กว่าให้ แห้งและเก็บในที่สะอาด	17 (89.50)	2 (10.50)	0 (0)	19 (100)	0 (0)	0 (0)
- เปลี่ยนขวดนมใหม่เมื่อผสมนม	17 (89.50)	2 (10.50)	0 (0)	18 (94.70)	1 (5.30)	0 (0)
- ปิดฝาครอบขวดนมเมื่อไม่ได้ใช้	18 (94.70)	1 (5.30)	0 (0)	16 (84.20)	3 (15.80)	0 (0)

ส่วนที่ 7 การติดตามเยี่ยมบ้านโดยอาสาสมัครสาธารณสุข

การติดตามเยี่ยมบ้านของอาสาสมัครสาธารณสุขจำนวน 5 คน เกิดขึ้นภายหลังกลุ่มทดลองจำนวน 35 คนได้รับกิจกรรมการให้สุขศึกษาซึ่งได้จัดทำในสัปดาห์ที่ 5 ของการทดลอง ทั้งนี้ในติดตามเยี่ยมบ้านของอาสาสมัครสาธารณสุขได้มีการให้คำแนะนำ กล่าวชม ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้ดูแลเด็ก โดยได้มีการบันทึกผลการเยี่ยมบ้านซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นส่วนบันทึกพฤติกรรมป้องกันการโรคอุจจาระร่วงโดยอาสาสมัครสาธารณสุข และส่วนที่สองเป็นสรุปผลการเยี่ยมบ้านโดยสรุปพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง และคำแนะนำที่ให้กับผู้ดูแลเด็ก ดังนี้

7.1 ผลการบันทึกพฤติกรรมป้องกันการโรคอุจจาระร่วง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบบันทึกพฤติกรรมป้องกันการโรคอุจจาระร่วงโดยอาสาสมัครสาธารณสุข ซึ่งสามารถแยกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ สุขวิทยาของผู้ดูแลเด็กที่เลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ สุขวิทยาของผู้ดูแลเด็กที่เลี้ยงเด็กด้วยนมผสม สุขวิทยาในการจัดหาน้ำดื่มแก่เด็ก สุขวิทยา

ของผู้ดูแลเด็กที่เลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม การกำจัดอุจจาระเด็ก และการกำจัดขยะของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สุขวิทยาของผู้ดูแลเด็กที่เลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ พบว่าผู้ดูแลเด็กจำนวน 7 คน มีพฤติกรรมการล้างมือก่อนให้นมเด็กจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยมีการล้างด้วยน้ำและสบู่จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 85.70 และล้างด้วยน้ำเปล่าจำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 14.30 ตามลำดับ

สำหรับเด็กที่กินนมผสมพบว่าผู้ดูแลเด็ก จำนวน 19 คน มีพฤติกรรมการล้างมือก่อนผสมนมให้เด็กจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 73.70 ไม่ได้ล้างมือก่อนผสมนมเด็กจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30 โดยผู้ดูแลเด็กที่ล้างมือมีการล้างด้วยน้ำและสบู่จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.70 และมีการล้างด้วยน้ำเปล่าจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 ตามลำดับ สำหรับพฤติกรรมการผสมนมหรือชงนมให้เด็ก พบว่า มีการเขย่าโดยใช้ฝาครอบจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 78.90 และมีการเขย่าโดยใช้นิ้วมือปิดจุกนมหรือพับจุกนมจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 21.10 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าหากเด็กคิมนมไม่หมดผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่จะเททิ้งจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 52.60 เก็บไว้สักครู่หนึ่งโดยใช้ฝาครอบปิดไว้จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 และเก็บไว้ให้กินมือต่อไปจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 21.10 ตามลำดับ และพฤติกรรมการทำความสะอาดขวดนม นั้น พบว่า มีการล้างด้วยน้ำกับน้ำยาล้างขวดนมแล้วนำไปต้มหรือนึ่งจำนวน 10 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.60 ล้างด้วยน้ำกับน้ำยาล้างขวดนมแล้วลวกน้ำร้อน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 และล้างด้วยน้ำกับน้ำยาล้างขวดนมแล้วคว่ำให้แห้ง จำนวน 4 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.10 ตามลำดับ

สุขวิทยาการให้น้ำดื่มแก่เด็ก พบว่าผู้ดูแลเด็กจำนวน 35 คน มีการให้น้ำดื่มแก่เด็กจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 91.40 และไม่ให้น้ำดื่มแก่เด็กจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.60 ตามลำดับ โดยชนิดของน้ำดื่มเป็นน้ำบรรจุถังหรือขวด จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 59.40 และน้ำดื่มจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60 ตามลำดับ การล้างภาชนะที่ใส่น้ำดื่ม พบว่า ล้างด้วยน้ำกับสบู่หรือน้ำยาล้างจาน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 ล้างด้วยน้ำกับสบู่หรือน้ำยาล้างจานแล้วลวกน้ำร้อนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 ล้างด้วยน้ำเปล่าแล้วลวกน้ำร้อนจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.80 และล้างด้วยน้ำเปล่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 ตามลำดับ

สำหรับเด็กที่กินอาหารเสริมพบว่าผู้ดูแลเด็ก จำนวน 33 คน พบว่ามีการล้างมือก่อนให้อาหารเสริมเด็กจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 75.70 ไม่ได้ล้างมือก่อนให้อาหารเสริมจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 โดยผู้ดูแลเด็กที่ล้างมือมีการล้างด้วยน้ำและสบู่จำนวน 22 คนคิดเป็น ร้อยละ 88.00 และการล้างด้วยน้ำเปล่าจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 ตามลำดับ มีการล้างภาชนะที่ใส่อาหารเสริมโดยการล้างด้วยน้ำกับสบู่หรือน้ำยาล้างจานจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 75.80 และล้างแล้วลวกน้ำร้อน จำนวน 8 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.20 ตามลำดับ

การกำจัดอุจจาระพบว่าผู้ดูแลเด็กจำนวน 35 คน มีการนำอุจจาระเด็กทิ้งลงในส้วมจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีการล้างมือหลังจากกำจัดอุจจาระของเด็กแล้วจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยล้างด้วยน้ำกับสบู่จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 97.10 และล้างด้วยน้ำเปล่าจำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.90 ตามลำดับ พฤติกรรมการล้างมือหลังจากการขับถ่ายของผู้ดูแลเด็ก พบว่ามีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยล้างด้วยน้ำกับสบู่จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 97.10 และล้างด้วยน้ำเปล่าจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 ตามลำดับ

การกำจัดขยะ พบว่า ผู้ดูแลเด็กจำนวน 35 คน มีถังขยะที่ทิ้งขยะภายในบ้านจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยถังขยะมีฝาปิดจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 57.20 และถังขยะไม่มีฝาปิดจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 42.80 ตามลำดับ สำหรับวิธีการกำจัดขยะใช้วิธีการเผาหรือฝังในหลุมขยะเกินกว่า 2 วันขึ้นไปจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 65.70 และเผาหรือฝังในหลุมขยะทุก 1-2 วันจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงของผู้ดูแลเด็ก โดยการบันทึกการเยี่ยมบ้านของอาสาสมัครสาธารณสุข

พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วง	จำนวน (ร้อยละ)
สุขวิทยาของผู้ดูแลเด็กที่เลี้ยงเด็กด้วยนมแม่ (n=7)	
● พฤติกรรมการล้างมือก่อนให้นมแม่ ● มีการล้างมือก่อนให้นมแม่ - ล้างมือด้วยน้ำและสบู่ - การล้างมือด้วยน้ำเปล่า ● ไม่ได้ล้างมือก่อนให้นมแม่	7 (100.00) 6 (85.70) 1 (14.30) 0 (00.00)
สุขวิทยาของผู้ดูแลเด็กที่เลี้ยงเด็กด้วยนมผสม (n=19)	
1. พฤติกรรมการล้างมือก่อนผสมนมให้เด็ก	
● มีการล้างมือก่อนผสมนมให้เด็ก - ล้างมือด้วยน้ำและสบู่ - ล้างมือด้วยน้ำเปล่า ● ไม่ได้ล้างมือก่อนผสมนมให้เด็ก	14 (73.70) 12 (85.70) 2 (14.30) 5 (21.30)

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมกำบังโรคอุจจาระร่วงของผู้ดูแลเด็กโดย
การบันทึกการเยี่ยมบ้านของอาสาสมัครสาธารณสุข (ต่อ)

พฤติกรรมกำบังโรคอุจจาระร่วง	จำนวน (ร้อยละ)
2. พฤติกรรมการผสมนมหรือชงนมให้เด็ก	
- มีการเขย่าโดยใช้ฝาครอบ	15 (78.90)
- มีการเขย่าโดยใช้นิ้วมือปิดจุกนมหรือพับจุกนม	4 (21.10)
3. พฤติกรรมของผู้ดูแลเด็กเมื่อเด็กดื่มนมไม่หมด	
- เททิ้ง	10 (52.60)
- เก็บไว้สักครู่หนึ่งโดยใช้ฝาครอบปิดไว้	5 (26.30)
- เก็บไว้ให้กินมือต่อไป	4 (21.10)
4. พฤติกรรมการทำความสะอาดขวดนม	
- ล้างด้วยน้ำกับน้ำยาล้างขวดนมแล้วต้มหรือนึ่ง	10 (52.60)
- ล้างด้วยน้ำกับน้ำยาล้างขวดนมแล้วลวกน้ำร้อน	5 (26.30)
- ล้างด้วยน้ำกับน้ำยาล้างขวดนมแล้วทำให้แห้ง	4 (21.10)
สุวิทยายาของผู้ดูแลเด็กที่เลี้ยงเด็กด้วยอาหารเสริม (n=33)	
1. พฤติกรรมการล้างมือก่อนให้อาหารเสริม	
● มีการล้างมือก่อนให้อาหารเสริม	25 (75.80)
- ล้างด้วยน้ำและสบู่	22 (88.00)
- ล้างด้วยน้ำเปล่า	3 (12.00)
● ไม่ได้ล้างมือก่อนให้อาหารเสริม	8 (24.20)
2. พฤติกรรมการล้างภาชนะที่ใส่อาหารเสริม	
- ล้างด้วยน้ำกับสบู่หรือน้ำยาล้างจาน	25 (75.80)
- ล้างแล้วลวกน้ำร้อน	8 (24.20)
สุวิทยายาของผู้ดูแลเด็กในการให้น้ำดื่มแก่เด็ก (n=35)	
1. พฤติกรรมการให้น้ำดื่มแก่เด็ก	
● มีการให้น้ำดื่มแก่เด็ก	32 (91.40)
- น้ำบรรจุถังหรือขวด	19 (59.40)
- น้ำดื่ม	13 (40.60)
● ไม่ให้น้ำดื่มแก่เด็ก	3 (8.60)

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมป้องกันการโรคอุจจาระร่วงของผู้ดูแลเด็กโดย
การบันทึกการเยี่ยมบ้านของอาสาสมัครสาธารณสุข (ต่อ)

พฤติกรรมป้องกันการโรคอุจจาระร่วง	จำนวน (ร้อยละ)
2. พฤติกรรมการล้างภาชนะที่ใส่น้ำดื่มของเด็ก	
- ล้างด้วยน้ำกับสบู่หรือน้ำยาล้างจาน	13 (37.50)
- ล้างด้วยน้ำกับสบู่หรือน้ำยาล้างจานแล้วลวกน้ำร้อน	12 (34.40)
- ล้างด้วยน้ำเปล่าแล้วลวกน้ำร้อน	8 (21.80)
- ล้างด้วยน้ำเปล่า	2 (6.30)
การกำจัดอุจจาระเด็กของผู้ดูแลเด็ก (n=35)	
1. พฤติกรรมการล้างมือหลังจากกำจัดอุจจาระเด็ก	
● มีการล้างมือหลังจากกำจัดอุจจาระของเด็ก	35 (100.00)
- ล้างด้วยน้ำกับสบู่	34 (97.10)
- ล้างด้วยน้ำเปล่า	1 (2.90)
● ไม่ได้ล้างมือหลังจากกำจัดอุจจาระของเด็ก	0 (0.00)
2. พฤติกรรมการล้างมือหลังจากการขับถ่าย	
● มีการล้างมือหลังจากการขับถ่าย	35 (100.00)
- ล้างด้วยน้ำกับสบู่	34 (97.10)
- ล้างด้วยน้ำเปล่า	1 (2.90)
● ไม่ได้ล้างมือหลังจากการขับถ่าย	0 (0.00)
3. พฤติกรรมให้นำอุจจาระเด็กไปทิ้ง	
● มีการนำอุจจาระเด็กทิ้งลงในส้วม	35 (100.00)
● ไม่มีการนำอุจจาระเด็กทิ้งลงในส้วม	0 (0.00)
การกำจัดขยะของผู้ดูแลเด็ก (n=35)	
1. การสำรวจถังขยะภายในบ้าน	
● มีถังขยะภายในบ้าน	35 (100.00)
- ถังขยะมีฝาปิด	20 (57.20)
- ถังขยะไม่มีฝาปิด	15 (42.80)
● ไม่มีถังขยะภายในบ้าน	0 (0.00)

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมกำบังโรคอุจจาระร่วงของผู้ดูแลเด็กโดยการบันทึกการเยี่ยมบ้านของอาสาสมัครสาธารณสุข (ต่อ)

พฤติกรรมกำบังโรคอุจจาระร่วง	จำนวน (ร้อยละ)
2. วิธีการกำบังโรค	
- การเผาหรือฝังในหลุมขยะเกินกว่า 2 วันขึ้นไป	23 (65.70)
- การเผาหรือฝังในหลุมขยะทุก 1 - 2 วัน	12 (34.30)

7.2 สรุปผลการเยี่ยมบ้าน

จากการติดตามเยี่ยมบ้านของอาสาสมัครสาธารณสุขจำนวน 5 คน ซึ่งติดตามเยี่ยมบ้านในกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบบันทึกการเยี่ยมบ้านพร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมของผู้ดูแลเด็กขณะเยี่ยมบ้านอาสาสมัครสาธารณสุขได้กล่าวชมและสนับสนุนในพฤติกรรมกำบังที่ถูกต้อง และเมื่อพบพฤติกรรมที่เป็นปัญหาซึ่งผู้ดูแลเด็กปฏิบัติไม่ถูกต้อง อาสาสมัครสาธารณสุขจะให้คำอธิบายหรือให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัวพฤติกรรมกำบังที่ถูกต้อง สำหรับพฤติกรรมกำบังโรคที่ไม่ถูกต้อง และการให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลเด็กมีดังนี้

7.2.1 พฤติกรรมกำบังโรคอุจจาระร่วงที่ไม่ถูกต้องของผู้ดูแลเด็ก

จากผลการบันทึกในแบบบันทึกพฤติกรรมกำบังโรคอุจจาระร่วงโดยอาสาสมัครสาธารณสุข และจากการสัมภาษณ์อาสาสมัครสาธารณสุขถึงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องในการกำบังโรคอุจจาระร่วงของผู้ดูแลเด็กมีผลการศึกษาดังนี้

ในส่วนของผู้ดูแลเด็กที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ซึ่งผู้ดูแลเด็กจะเป็นมารดาของเด็กอายุระหว่าง 0-1 ปี พบว่ามารดาของเด็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมล้างมือด้วยน้ำและสบู่ก่อนให้นม แต่มีผู้ดูแลเด็กจำนวน 1 คนที่ล้างมือด้วยน้ำเปล่า ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุข 1 ท่าน ได้กล่าวเหตุผลที่ผู้ดูแลเด็กล้างมือด้วยน้ำเปล่าว่า:

“แม่มันยังละอ่อนอยู่เลย มันบอกว่าบางทีลูกอยากกินนมแล้วลูกมันให้มันก็บอได้ล้างมือเพราะฟางที่อ่อนมลูก ถ้ามีสกปรกนั้นก็ล้างด้วยน้ำกับสบู่ แต่ส่วนใหญ่ก็จะล้างแค่น้ำเปล่าเต้าอัน และอีกอย่างในบ้านเขาก็บ่มีตี้ล้างมือล้างหน้า มันบ่สะดวก”

สำหรับผู้ดูแลเด็กที่เลี้ยงลูกด้วยนมผสมซึ่งผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่จะเป็นญาติซึ่งได้แก่ปู่ ย่า ตา และยาย ซึ่งเด็กที่ดูแลจะมีอายุระหว่าง 1 - 4 ปี พบว่าผู้ดูแลเด็กไม่ได้ล้างมือก่อนผสมนมเด็กจำนวน 5 คน และมีการล้างมือด้วยน้ำเปล่าจำนวน 2 คน การผสมนมในขวดพบว่าผู้ดูแลเด็กเขย่าขวดนมโดยใช้นิ้วมือปิดจุกนมหรือพับจุกนมจำนวน 4 คน หากเด็กดื่มนมไม่หมดผู้ดูแลเด็กจะเก็บไว้ให้กินมือต่อไปโดยไม่เก็บใส่ไว้ในตู้เย็นจำนวน 4 คน และพฤติกรรมในการทำความสะดวกขวดนมพบว่ามี การล้างขวดนมด้วยน้ำกับน้ำยาล้างขวดนมแล้วคว่ำให้แห้งจากนั้นจึงนำมาใช้ผสมนมจำนวน 4 คน สำหรับผู้ดูแลเด็กที่เลี้ยงลูกด้วยอาหารเสริม พบว่าผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่จะเป็นญาติได้แก่ ปู่ ย่า ตา และยาย ซึ่งเด็กที่ดูแลจะมีอายุระหว่าง 6 เดือน - 4 ปี พบพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง ได้แก่ การไม่ล้างมือก่อนให้อาหารเสริมจำนวน 8 คน และมีการล้างมือด้วยน้ำเปล่าจำนวน 3 คน การกำจัดอุจจาระเด็ก พบพฤติกรรมป้องกันโรคอุจจาระร่วงที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ มีการล้างมือด้วยน้ำเปล่าหลังการกำจัดอุจจาระเด็กจำนวน 1 คน และการล้างมือด้วยน้ำเปล่าหลังจากการขับถ่ายจำนวน 1 คน

การกำจัดขยะในบ้านพบว่ามีถังขยะภายในบ้านที่ไม่มีฝาปิดจำนวน 15 หลัง และมีการเผาหรือฝังขยะเกินกว่า 2 วันขึ้นไปจำนวน 23 หลัง ซึ่งจากการที่อาสาสมัครสาธารณสุขได้ติดตามเยี่ยมบ้านและกล่าวถึงพฤติกรรมดูแลเด็กของผู้ดูแลเด็กซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมป้องกันโรคอุจจาระร่วงว่า:

ส่วนใหญ่เด็กพวกนี้จะอยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือแม่เลี้ยงก็มีครับ บางคนพ่อ แม่ไปทำงานในเมือง สนามกอล์ฟ ไปต่างจังหวัด ต่างประเทศ บางคู่ก็หย่ากันแล้วทิ้งเด็กให้ปู่ ย่า ตา ยายเลี้ยงซึ่งเขาก็เลี้ยงตามแบบของเขานั้นแหละครับ บางทีก็ช่วยๆกันเลี้ยงก็มีครับ น้ำ อา มารับเอาไปเลี้ยงบ้าง ซึ่งเด็กพวกนี้จะไม่ได้อยู่กับคนใดคนหนึ่งเฉพาะ บางทีฝากคนข้างบ้านเลี้ยงก็มี”

“บางทีก็รีบครับ บางคนก็ต้องทำมาหากินนะครับ ไม่ได้สนใจเรื่องความสะอาดของเด็ก ผมขอยกตัวอย่างนะครับ หลานของยายเขียว (นามสมมุติ) พ่อกับแม่ของเด็กเขาเลิกกันแล้วทิ้งหลานให้อยู่กับตา ยาย ยายต้องขายของในตลาดกลับมาที่ค้า ตอนกลางวันเด็กมันไปศูนย์เด็กเล็กกลับมาตอนเย็นต้องอยู่กับตาซึ่งก็ดูแลตามประสา ยายก็ไม่ค่อยสนใจเรื่องความสะอาดเท่าไรครับ ยายเขาชอบกินเหล้า ดูสภาพบ้านก็ไม่ค่อยได้ทำความสะอาดเลย”

“ตำบลเรายังไม่ได้มีรถเก็บขยะ รถขยะของเทศบาลเขาก็มาเก็บขยะที่โรงพยาบาล ดังนั้นชาวบ้านจึงยังมีการเผาหรือฝังขยะอยู่ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการเผา ฝังมีน้อย ส่วนใหญ่อะไรที่เผาไม่ได้ก็จะฝัง”

7.2.2 การให้คำแนะนำพฤติกรรมป้องกันการโรคอุจจาระร่วงแก่ผู้ดูแลเด็ก

จากผลการบันทึกพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงของอาสาสมัครสาธารณสุข และสรุปผลพฤติกรรมกรรมการป้องกันที่ไม่ถูกต้องของผู้ดูแลเด็กแล้ว จากนั้นอาสาสมัครสาธารณสุขได้ให้คำแนะนำพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงแก่ผู้ดูแลเด็ก ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาสาสมัครสาธารณสุขจำนวน 5 คนถึงพฤติกรรมกรรมการป้องกันที่ไม่ถูกต้องและการให้คำแนะนำของอาสาสมัครสาธารณสุขดังนี้

ด้านการล้างมือ พบว่าพฤติกรรมกรรมการป้องกันที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่การไม่ล้างมือก่อนผสมนม การไม่ล้างมือก่อนให้อาหารเสริม การล้างมือด้วยน้ำเปล่าก่อนให้นมลูก การล้างมือด้วยน้ำเปล่าก่อนผสมนม การล้างมือด้วยน้ำเปล่าก่อนให้อาหารเสริม การล้างมือด้วยน้ำเปล่าหลังกำจัด อุจจาระเด็ก และการล้างมือด้วยน้ำเปล่าหลังขับถ่าย โดยอาสาสมัครสาธารณสุขได้กล่าวให้คำแนะนำว่า:

“ผมก็ได้ให้คำแนะนำว่าการล้างมือด้วยน้ำและสบู่มันมีประโยชน์อย่างไร แตกต่างจากการล้างน้ำธรรมดาอย่างไร เหมือนที่หมออธิบายในวันอบรม ว่าถ้าล้างมือด้วยน้ำธรรมดาโอกาสที่จะทำให้เด็กท้องเสียก็มากกว่าล้างมือด้วยน้ำกับสบู่ ถ้าไม่ล้างมือบ่อยๆเด็กอาจเป็นโรคอื่นได้อีกด้วยนอกจากท้องเสียอย่างกับหวัด 2009”

“ที่จะเน้นหรือแนะนำเขาก็คือหลังจากเราเข้าห้องน้ำแล้วออกมา หรือเช็ดอุจจาระให้เด็กต้องล้างมือด้วยน้ำและสบู่ทุกครั้งเพราะมันมีเชื้อโรคอยู่คะ”

ซึ่งจากการให้คำแนะนำจะพบปัญหาจากการให้คำแนะนำในบางท่าน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขกล่าวว่า:

“บางที่ผมก็ไม่รู้จะตอบอย่างไร เขาบอกว่าที่บ้านไม่มีที่สำหรับล้างมือ บางทีมันเสียเวลาแล้วถ้าเราล้างมือสะอาดด้วยน้ำกับสบู่แล้วไปเช็ดมือกับผ้าที่ไม่สะอาดมันจะทำให้เด็กท้องเสียหรือเปล่า”

ด้านพฤติกรรมกรรมการให้นมผสมเด็ก พบพฤติกรรมกรรมการป้องกันที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ การเขย่าขวดนมโดยใช้มือปิดจุกนมหรือปั๊มจุกนม และเมื่อเด็กคิมนมไม่หมดก็เก็บไว้กินมือต่อไป นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมกรรมการทำความสะอาดขวดนมที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่การล้างขวดนมด้วยน้ำกับน้ำยาล้างขวดนมแล้วคว่ำให้แห้ง และการล้างขวดนมด้วยน้ำกับน้ำยาล้างขวดนมแล้วลวกน้ำร้อน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขได้ให้คำแนะนำว่า:

“เด็กมันกินนมแล้วเหลือ ถ้ามันเหลือมากฉันทันทีแนะนำว่าให้กินได้ในวันนี้ แต่อย่าข้ามวันถ้าข้ามวันก็ต้องใส่ตู้เย็น แต่จะแนะนำให้ทิ้งไม่ต้องเสียดายหรอกเพราะเด็กเล็กๆกินของเย็นๆไม่ดีหรอกใช้ไหมคะ”

“ก็แนะนำเขาให้ปิดจุกนมด้วยฝาครอบแล้วเขย่า เพราะมือเราอาจมีเชื้อโรคอาจทำให้เด็กท้องเสียได้”

“ดิฉันเองก็มีลูก หมอบางคนแนะนำให้หนึ่งบางคนบอกว่าต้มแต่ก็เลือกเอาว่าสะดวกวิธีไหนได้ทั้งนั้น ส่วนใหญ่ดิฉันเองจะต้มก็แนะนำให้เขาต้มให้น้ำพอเดือดแล้วใส่ขวด นมไป น้ำต้องท่วมขวดนม ทิ้งไว้สัก 10-15 นาทีก็เอาขวดนมออกผึ่งในที่สะอาด”

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved